

ספר קהלת

פרק א

פתיחה א - יא

כותרת:

(א) דְבַרֵי קֹהֶלֶת בֶּן דָּוִד מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם:

קהלת: ע"ש שהקהיל חכמות הרבה.

הנושאים הראשיים:

(ב) הֶבֶל הֶבְלִים אָמַר קֹהֶלֶת הֶבֶל הֶבְלִים הַכֹּל הֶבֶל:

הבל: אין בו ממש.

הבל הבלים: הבל שבהבלים.

(ג) מַה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שִׁיעֲמַל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ:

בכל עמלו: מכל עמלו.

חקות שמים וארץ:

(ד) דוֹר הַלֶּךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמֶדֶת:

והארץ: ו' הניגוד, אבל הארץ.

(ה) וְזָרַח הַשָּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ וְאֵל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זֹרַח הוּא

שם:

שואף: מתאווה לשוב.

(ו) הוֹלֵךְ אֶל דְרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן סוֹבֵב סִבֵּב הוֹלֵךְ הָרוּחַ וְעַל

סְבִיבֹתָיו שֵׁב הָרוּחַ:

הוֹלֵךְ אֶל דְרוֹם: הָרוּחַ, וְכִמוּ שֶׁמִּסְבִּיר בְּסִיוֹם הַפְּסוּק, וְכִן

בְּאֵבֶן עֶזְרָא וְרַמְבַּ"ן.

(ז) כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינָנו מְלֵא אֶל מְקוֹם

שֶׁהַנְּחָלִים הַלְכִים שָׁם הֵם שְׁבִים לְלֶכֶת:

אֵבֶן עֶזְרָא: הַמַּיִם שֶׁהִלְכוּ אֵלָיו הֵם יֹשִׁיבוּ לֵלֵךְ עַל מְקוֹמָם

פְּעָמַיִם אֵין קֶץ לָהֶם כִּי תַמִּיד יַעֲלֶה אִיד מֵהֵימָן אֶל הַרְקִיעַ

וְהֵם רֹבֵעַ הַעֲנַנִּי וְהַמַּיִם הַמִּתּוֹקִים יַעֲלוּ בַעֲבוּר כְּלוֹתָם וְהָאִיד

יֹשֵׁב גֶשֶׁם כַּעֲנַיִן הַקּוֹרֵא לְמֵי הַיָּם וְיִשְׁפַּכְם וּמֵימֵי הַמַּעֲיִינִים

מֵהַגֶּשֶׁם וְכֹל הַנְּחָלִים יִצְאוּ מֵהַמַּעֲיִינִי הֲלֹא תִרְאֶה כִּי בִשְׁנַת

בְּצוּרַת יִיבְשׁוּ רֹבֵי הַמַּעֲיִינִי וְכֹתוּב וַיִּבֶשׁ הַנְּחָל כִּי לֹא הָיָה

גֶשֶׁם בְּאַרְץ זוֹה עֲנַיִן אֶל מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הוֹלְכִים.

אֵין חֵדֶשׁ:

(ח) כָּל הַדְּבָרִים יִגְעִים לֹא יוֹכֵל אִישׁ לְדַבֵּר, לֹא תִשָּׁבַע עֵין

לְרִאוֹת וְלֹא תִמְלֵא אֶזְנוֹ מִשְׁמַע:

יִגְעִים: מִלְּהַזְכִּיר אֶת כּוֹלָם, וְלִכֵּן 'לֹא יוֹכֵל'.

(ט) מה שהיה הוא שיהיה ומה שנעשה הוא שיעשה, ואין כל

חדש תחת השמש:

(י) יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא, כבר היה לעלמים

אשר היה מלפננו:

שיאמר: יאמר על הדבר. והסיבה שיחשבו שהוא חדש היא

מפני ש'אין זכרון לראשונים'.

(יא) אין זכרון לראשנים, וגם לאחרנים שיהיו לא יהיה להם

זכרון עם שיהיו לאחרנה:

עם שיהיו: אצל מי שיהיו.

נסיונו של קהלת שלימדהו שהכל הבל (א, יב – ב, כו)

מעמדו, שאיפתו, התבוננותו, ומסקנותיו:

(יב) אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלם:

הייתי: יאמר לדורות הבאים כך וכך נסיתי בימי חיי ויכולתי

לנסות כל דבר בעבור היותי מלך (אבן עזרא).

(יג) ונתתי את לבי לדרוש ולתור בחכמה על כל אשר נעשה

תחת השמים הוא ענין רע נתן אלהים לבני האדם לענות בו:

נתתי את לבי: גמרתי בדעתי.

לתור: לחפש.

(יד) רָאִיתִי אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמַשׁ וְהִנֵּה הַכֹּל
הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ:

רעות רוח: ריצה אחר רוח (אבן עזרא), שברון רוח (רש"י).
(טו) מַעֲנֹת לֹא יוּכַל לְתַקֵּן וְחֶסְרוֹן לֹא יוּכַל לְהַמְנוֹת:
ראשית אכזבתו מן החכמה:

(טז) דִּבְרַתִּי אֲנִי עִם לִבִּי לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה הִגְדַּלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי
חֲכָמָה עַל כָּל אֲשֶׁר הָיָה לִפְנֵי עַל יְרוּשָׁלַם וְלִבִּי רָאָה הֲרֵבָה
חֲכָמָה וְדַעַת:

(יז) וְאֶתְנָה לִבִּי לְדַעַת חֲכָמָה וְדַעַת הַלְלוֹת וְשִׁכְלוֹת וְדַעַתִּי
שָׁגַם זֶה הוּא רַעֲיוֹן רוּחַ:

(יח) כִּי בָרַב חֲכָמָה רַב כַּעַס וְיוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מִכְאוֹב:

פרק ב

ניסויו במשתה ושמחה, ואכזבתו:

(א) אִמְרַתִּי אֲנִי בְּלִבִּי לָכֵה נָא אֲנִסְכָּה בְּשִׂמְחָה וּרְאָה בְּטוֹב
וְהִנֵּה גַם הוּא הֶבֶל:

(ב) לְשִׁחוּק אִמְרַתִּי מְהוּלָל וּלְשִׂמְחָה מֵה זֶה עֲשֵׂה:

(ג) תִּרְתִּי בְּלִבִּי לְמִשׁוֹךְ בֵּינִי אֶת בְּשָׂרִי וְלִבִּי נִהְגַּ בַּחֲכָמָה
וְלֶאֱחֹז בְּסִכְלוֹת עַד אֲשֶׁר אֲרֹאֶה אִי זֶה טוֹב לִבְנֵי הָאָדָם אֲשֶׁר
יַעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמַיִם מִסֵּפֶר יָמֵי חַיֵּיהֶם:

נִיִּסְוִי בַּבִּנְיָן וּקְנִין, וְאֶכְזַּבְתּוּ:

(ד) הִגְדַּלְתִּי מַעֲשֵׂי בְּנֵיתִי לִי בְּתִים נִטְעַתִּי לִי כְּרָמִים:

(ה) עָשִׂיתִי לִי גִנוֹת וּפְרָדְסִים וְנִטְעַתִּי בָהֶם עֵץ כָּל פְּרִי:

(ו) עָשִׂיתִי לִי בְּרָכוֹת מֵיָם לְהַשְׁקוֹת מֵהֶם יַעַר צוֹמַח עֲצִים:

(ז) קִנִּיתִי עֲבָדִים וְשִׁפְחוֹת וּבְנֵי בַיִת הָיָה לִי גַם מִקְנֵה בְּקָר
וְצֹאן הַרְבֵּה הָיָה לִי מִכֹּל שֶׁהָיוּ לִפְנֵי בִירוֹשָׁלַם:

(ח) כָּנַסְתִּי לִי גַם כֶּסֶף וְזָהָב וְסִגְלַת מְלָכִים וְהַמְדִּינוֹת עָשִׂיתִי
לִי שָׂרִים וְשָׂרוֹת וְתַעֲנַגּוֹת בְּנֵי הָאָדָם שָׂדֵה וְשָׂדוֹת:

(ט) וְגִדַּלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי מִכֹּל שֶׁהָיָה לִפְנֵי בִירוֹשָׁלַם אֶף חֲכָמַתִּי
עֲמֻדָה לִי:

(י) וְכֹל אֲשֶׁר שָׂאֻלוּ עֵינַי לֹא אֶצְלַתִּי מֵהֶם לֹא מִנְעַתִּי אֶת לִבִּי
מִכֹּל שִׂמְחָה כִּי לִבִּי שִׂמַּח מִכֹּל עֲמָלִי וְזֶה הָיָה חֶלְקִי מִכֹּל
עֲמָלִי:

(יא) וּפְנִיתִי אֲנִי בְּכֹל מַעֲשֵׂי שְׁעָשׂוֹ יָדַי וּבְעֵמֶל שְׁעַמְלָתִי
לַעֲשׂוֹת וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וְרֵעוּת רוּחַ וְאֵין יִתְרוֹן תַּחַת הַשָּׁמַשׁ:
הַשׁוּוֹאָה בֵּין יִתְרוֹן לַסִּכְלוֹת:

(יב) וּפְנִיתִי אֲנִי לְרֵאוֹת חֲכָמָה וְהוֹלָלוֹת וְסִכְלוֹת כִּי מָה הָאָדָם
שִׁבּוֹא אַחֲרַי הַמֶּלֶךְ אֶת אֲשֶׁר כָּבֵר עֲשׂוּהוּ:

(יג) וְרֵאִיתִי אֲנִי שֵׁשׁ יִתְרוֹן לַחֲכָמָה מִן הַסִּכְלוֹת כִּי־יִתְרוֹן הָאוֹר
מִן הַחֹשֶׁךְ:

(יד) הַחֲכָם עֵינָיו בְּרֵאוֹ שׁוֹ וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ וַיִּדְעֵתִי גַם אֲנִי
שִׁמְקָרָה אֶחָד יִקְרָה אֶת כָּלָם:

(טו) וְאִמְרָתִי אֲנִי בְּלִבִּי כְּמִקְרָה הַכְּסִיל גַם אֲנִי יִקְרָנִי וְלָמָּה
חֲכַמְתִּי אֲנִי אֲזִי יִתֵּר וְדַבְּרָתִי בְּלִבִּי שֶׁגַם זֶה הֶבֶל:

(טז) כִּי אֵין זְכוּרוֹן לַחֲכָם עִם הַכְּסִיל לְעוֹלָם בְּשִׁפְכֹר הַיָּמִים
הַבָּאִים הַכֹּל נִשְׁכַּח וְאֵיךְ יָמוּת הַחֲכָם עִם הַכְּסִיל:
הַמַּחְקֵר גּוֹרֵם לַשִּׁנְאוֹת הַבְּרִיּוֹת:

(יז) וְשִׁנְאוֹתֵי אֶת הַחַיִּים כִּי רַע עָלַי הַמַּעֲשָׂה שֶׁנַּעֲשָׂה תַּחַת
הַשָּׁמַשׁ כִּי הַכֹּל הֶבֶל וְרֵעוּת רוּחַ:

(יח) וְשָׁנֵאתִי אֲנִי אֶת כָּל עֲמָלִי שֶׁאֲנִי עֹמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ

שֶׁאֲנִי חֲנוּ לְאָדָם שֶׁיְהִי אַחֲרָי:

(יט) וּמִי יוֹדֵעַ הַחֶכֶם יְהִי אֹו סִכָּל וַיִּשְׁלַט בְּכָל עֲמָלִי שֶׁעֲמַלְתִּי

וְשִׁחַכְמָתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ גַּם זֶה הֶבֶל:

יֹאוּשׁוּ מֵעֲמָלוֹ וּמֵאֲמָצִיו:

(כ) וְסִבּוֹתַי אֲנִי לִיֵּאֵשׁ אֶת לְבִי עַל כָּל הָעֵמֶל שֶׁעֲמַלְתִּי תַּחַת

הַשָּׁמֶשׁ:

(כא) כִּי יֵשׁ אָדָם שֶׁעֲמָלוֹ בְּחִכְמָה וּבִדְעַת וּבִכְשָׁרוֹן וּלְאָדָם

שֶׁלֹּא עֹמֵל בּוֹ יִתְנַנְּנוּ חִלְקוֹ גַּם זֶה הֶבֶל וְרָעָה רַבָּה:

(כב) כִּי מָה הִנֵּה לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ וּבְרַעְיוֹן לְבוֹ שֶׁהוּא עֹמֵל

תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ:

(כג) כִּי כָל יָמָיו מְכַאֲבִים וְכַעַס עֲנִינּוֹ גַּם בְּלִילָה לֹא שָׁכַב לְבוֹ

גַּם זֶה הֶבֶל הוּא:

מִסְקָנָה - הַשְּׂמִיחָה בְּעֲמָלוֹ וּבְחִלְקוֹ:

(כד) אֵין טוֹב בְּאָדָם שֶׁיֵּאֱכַל וְשִׁתָּה וְהִרְאָה אֶת נַפְשׁוֹ טוֹב

בְּעֲמָלוֹ גַּם זֶה רְאִיתִי אֲנִי כִּי מִיַּד הָאֱלֹהִים הִיא:

(כה) כִּי מִי יֵאֱכַל וּמִי יַחֲוֹשׁ חוּץ מִמֶּנִּי:

(כו) כִּי לְאָדָם שְׁטוּב לְפָנָיו נָתַן חֲכָמָה וְדַעַת וְשִׂמְחָה וְלַחוּטָא
נָתַן עֵינָן לְאָסוּף וְלַכְנוּס לְתַת לְטוּב לְפָנָי הָאֱלֹהִים גַּם זֶה הַבַּל
וְרַעוּת רֹיחַ:

ספר קהלת פרק ג

האדם ביחסו כלפי מעלה וכלפי מטה (ג, א - כב)
פתיחה לשיר העיתים:

(א) לְכֹל זְמַן וְעַת לְכֹל חֲפֹץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם:

שיר על העיתים בחיי האדם:

(ב) עַת לְלֶדֶת וְעַת לָמוּת, עַת לְטַעַת וְעַת לְעִקּוֹר נְטוּעַ:

(ג) עַת לְהַרוּג וְעַת לְרַפּוֹא, עַת לְפָרוֹץ וְעַת לְבָנוֹת:

(ד) עַת לְבָכּוֹת וְעַת לְשִׁחוּק, עַת סָפוּד וְעַת רִקּוּד:

(ה) עַת לְהַשְׁלִיךְ אֲבָנִים וְעַת כְּנוּס אֲבָנִים, עַת לְחַבּוֹק וְעַת

לְרַחֵק מִחֲבִיב:

(ו) עַת לְבַקֵּשׁ וְעַת לְאַבֵּד, עַת לְשָׁמוֹר וְעַת לְהַשְׁלִיךְ:

(ז) עַת לְקַרְוֵעַ וְעַת לְתַפּוֹר, עַת לְחַשׂוֹת וְעַת לְדַבֵּר:

(ח) עַת לְאַהֵב וְעַת לְשֹׂנֵא, עַת מְלַחֵמָה וְעַת שְׁלוֹם:

חתימה לשיר:

(ט) מה יתרון העושה באשר הוא עמל:

היחס שבין ה' לאדם:

(י) ראיתי את הענין אשר נתן אלהים לבני האדם לענות בו:

(יא) את הכל עשה יפה בעתו גם את העלם נתן בלבם מבלי

אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלהים

מראש ועד סוף:

(יב) ידעתי כי אין טוב בם כי אם לשמוח ולעשות טוב בחייו:

(יג) וגם כל האדם שיאכל ושתה וראה טוב בכל עמלו מתת

אלהים היא:

מעשי ה' קימים לעד:

(יד) ידעתי כי כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם עליו

אין להוסיף וממנו אין לגרע והאלהים עשה שיראו מלפניו:

(טו) מה שהיה כבר הוא ואשר להיות כבר היה והאלהים

יבקש את נרדף:

המשפט לה', שופט הצדק:

(טז) ועוד ראיתי תחת השמש מקום המשפט שמה הרשע

ומקום הצדק שמה הרשע:

(יז) אִמְרַתִּי אֲנִי בְּלִבִּי אֶת הַצַּדִּיק וְאֶת הַרְשָׁע יִשְׁפֹּט הָאֱלֹהִים
כִּי עַת לְכָל חַפֵּץ וְעַל כָּל הַמַּעֲשֵׂה שֵׁם:
מֵה בֵּין אָדָם לְבַהֲמָה:

(יח) אִמְרַתִּי אֲנִי בְּלִבִּי עַל דְּבַרְת בְּנֵי הָאָדָם לְבָרֵם הָאֱלֹהִים
וְלִרְאוֹת שָׁהֵם בְּהִמָּה הִמָּה לָהֶם:

(יט) כִּי מְקַרָּה בְּנֵי הָאָדָם וּמְקַרָּה הַבְּהִמָּה וּמְקַרָּה אֶחָד לָהֶם
כְּמוֹת זֶה כֵּן מוֹת זֶה וְרוּחַ אֶחָד לְכָל וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהִמָּה
אֵין כִּי הַכֹּל הַבָּל:

(כ) הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶל מְקוֹם אֶחָד הַכֹּל הִיָּה מִן הָעֶפְרָ וְהַכֹּל שָׁב
אֶל הָעֶפְרָ:

(כא) מִי יוֹדַע רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הַעֲלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהִמָּה
הִירָדַת הִיא לְמַטָּה לְאַרְצָ:

(כב) וְרֵאִיתִי כִּי אֵין טוֹב מֵאֲשֶׁר יִשְׁמַח הָאָדָם בְּמַעֲשָׂיו כִּי הוּא
חִלְקוֹ כִּי מִי יְבִיאֵנוּ לִרְאוֹת בְּמָה שִׁיְהִיָּה אַחֲרָיו:

פֶּרֶק ד

עִוּוֹתִים בַּחֲבֵרֵת בְּנֵי אָדָם (ד, א – טז)

הַעוֹשֵׂק שֶׁבַחֲבֵרָה:

(א) וְשַׁבְּתִי אֲנִי וְאָרְאָה אֶת כָּל הַעֲשָׂקִים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת
הַשָּׁמַשׁ וְהִנֵּה דַמְעַת הַעֲשָׂקִים וְאִין לָהֶם מִנְחָם וּמִיַּד עֲשָׂקֵיהֶם
כֹּחַ וְאִין לָהֶם מִנְחָם:

(ב) וְשַׁבַּח אֲנִי אֶת הַמֵּתִים שֶׁכָּבַר מֵתוֹ מִן הַחַיִּים אֲשֶׁר הֵמָּה
חַיִּים עַדְנָה:

(ג) וְטוֹב מִשְׁנֵיהֶם אֶת אֲשֶׁר עָדוֹן לֹא הָיָה אֲשֶׁר לֹא רָאָה אֶת
הַמַּעֲשֵׂה הָרַע אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ:
הַתַּחֲרוֹת מַחֲמַת קְנָאָה:

(ד) וְרֵאִיתִי אֲנִי אֶת כָּל עֲמָל וְאֶת כָּל כְּשָׁרוֹן הַמַּעֲשֵׂה כִּי הִיא
קְנָאָת אִישׁ מִרְעָהוּ גַם זֶה הֶבֶל וְרַעוּת רוּחַ:

(ה) הַכֶּסֶל חִבֵּק אֶת יָדָיו וְאָכַל אֶת בְּשָׂרוֹ:

(ו) טוֹב מְלֹא כֶף נַחַת מִמְּלֵא חֲפָנִים עֲמָל וְרַעוּת רוּחַ:
הַרְדִּיפָה אַחַר הַעוֹשֵׁר:

(ז) וְשַׁבְּתִי אֲנִי וְאָרְאָה הֶבֶל תַּחַת הַשָּׁמַשׁ:

(ח) יֵשׁ אֶחָד וְאִין שְׁנַי גַּם בֶּן וְאָח אִין לוֹ וְאִין קֶץ לְכָל עֲמָלוֹ
גַּם עֵינָיו {עֵינָיו} לֹא תִשָּׁבַע עֲשֶׂר וּלְמִי אֲנִי עֲמָל וּמְחַסֵּר אֶת
נַפְשִׁי מִטּוֹבָה גַּם זֶה הֶבֶל וְעַנְיָן רַע הוּא:

שבח העזרה ההדדית:

(ט) טובים השנים מן האחד אשר יש להם שכר טוב בעמלם:

(י) כי אם יפלו האחד יקים את חברו ואילו האחד שיפול ואין שני להקימו:

(יא) גם אם ישכבו שנים וחס להם ולאחד איך יחס:

(יב) ואם יתקפו האחד השנים יעמדו נגדו והחוט המשלש לא במהרה ינתק:

תקות שוא לגבי העתיד:

(יג) טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל אשר לא ידע להזהר עוד:

(יד) כי מבית הסורים יצא למלך כי גם במלכותו נולד רש:

(טו) ראיתי את כל החיים המהלכים תחת השמש עם היילד השני אשר יעמד תחתיו:

(טז) אין קץ לכל העם לכל אשר היה לפניהם גם האחרונים לא ישמחו בו כי גם זה הבל ורעיון רוח:

את האלקים ירא (ד, יז – ה, ז)

לא לנהוג כדרך הכסילים:

(יז) שְׁמִיר רִגְלֵיךְ {רִגְלֵךְ} כַּאֲשֶׁר תֵּלֵךְ אֶל בֵּית הָאֱלֹהִים וְקִרֹּב

לְשִׁמְעַת מִתֵּת הַכְּסִילִים זָבַח כִּי אֵינָם יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת רָע:

פרק ה

זהירות בדיבור על ה':

(א) אֵל תִּבְהַל עַל פִּיךָ וְלִבְךָ אֵל יִמְהַר לְהוֹצִיא דְבַר לִפְנֵי

הָאֱלֹהִים כִּי הָאֱלֹהִים בְּשִׁמִּים וְאַתָּה עַל הָאָרֶץ עַל כֵּן יִהְיוּ

דְּבָרֶיךָ מְעֻטִּים:

(ב) כִּי בָּא הַחֲלוֹם בְּרֵב עֵינַי וְקוֹל כְּסִיל בְּרֵב דְּבָרִים:

זהירות בנדרים:

(ג) כַּאֲשֶׁר תִּדְרֹךְ לְאֱלֹהִים אֵל תִּאָּחַר לְשַׁלְּמוֹ כִּי אֵין חִפְץ

בְּכַסִּילִים אֵת אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ שְׁלֵם:

(ד) טוֹב אֲשֶׁר לֹא תִדְרֹךְ מִשְׁתַּדֹּר וְלֹא תִשְׁלֵם:

(ה) אֵל תִּתֵּן אֵת פִּיךָ לְחִטִּיא אֵת בְּשִׁרְךָ וְאֵל תֹּאמַר לִפְנֵי

הַמֶּלֶךְ כִּי שְׂגָגָה הִיא לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלְךָ וְחִבֵּל אֵת

מַעֲשֵׂה יְדִיךָ:

זהירות מפקפוק בהשגחתו:

(ו) כִּי בָרַב חִלְמוֹת וְהִבְלִים וּדְבָרִים הִרְבָּה כִּי אֶת הָאֱלֹהִים

יֵרָא:

(ז) אִם עֵשֶׂק רָשׁ וּגְזֵל מִשְׁפָּט וְצָדֵק תִּרְאֶה בְּמִדְיָנָה אֵל תִּתְמָה

עַל הַחֲפֹץ כִּי גְבֵה מַעַל גְּבֵה שׁוֹמֵר וּגְבֵהִים עֲלֵיהֶם:

גִּנוֹת הִרְדִּיפָה אַחֵר הַעוֹשֵׁר (ה, ח – ו, ט)

הַעוֹבֵד בַּשְּׂדֵהוּ לַעוֹמֵת אוֹהֵב כֶּסֶף:

(ח) וַיִּתְרוֹן אֶרֶץ בְּכָל הַיָּמָּה { הוּא } מֶלֶךְ לְשֹׂדֵה נֹעֲבָד:

(ט) אֲהַב כֶּסֶף לֹא יִשְׁבַּע כֶּסֶף וּמִי אֲהַב בְּהֶמוֹן לֹא תִבּוֹאֶה גַם

זֶה הִבֵּל:

(י) בְּרִבּוֹת הַטּוֹבָה רַבּוּ אוֹכְלֵיהָ וּמֵה כְּשָׂרוֹן לִבְעָלֶיהָ כִּי אִם

רְאִית { רְאוֹת } עֵינָיו:

(יא) מִתּוֹקָה שְׁנַת הַעֲבֹד אִם מַעֲט וְאִם הִרְבָּה יֹאכַל וְהִשְׁבַּע

לְעֵשִׂיר אֵינָנו מְנִיחַ לוֹ לִישׁוֹן:

עוֹשֵׁר שְׂמוֹר לִבְעָלָיו לַרְעָתוֹ:

(יב) יֵשׁ רָעָה חוֹלָה רְאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ עֹשֵׁר שְׂמוֹר לִבְעָלָיו

לְרַעְתּוֹ:

(יג) וְאֲבָד הָעֹשֵׁר הַהוּא בְּעֶנְיָן רַע וְהוֹלִיד בֵּן וְאִין בְּיָדוֹ מְאוּמָה:

(יד) כְּאֲשֶׁר יֵצֵא מִבֶּטֶן אִמּוֹ עָרוֹם יָשׁוּב לָלֶכֶת כְּשֶׁבֵא וּמְאוּמָה

לֹא יֵשֵׂא בְעֵמְלוֹ שִׁילַךְ בְּיָדוֹ:

(טו) וְגַם זֶה רָעָה חוֹלָה כָּל עֲמַת שֶׁבֵּא כֵן יֵלֵךְ וּמָה יִתְרוֹן לוֹ

שִׁיעֲמַל לְרוּחַ:

(טז) גַּם כָּל יָמָיו בַּחֲשֵׁן יֵאָכֵל וְכַעַס הִרְבָּה וְחֲלָיו וְקֶצֶף:

שֶׁבַח הַשִּׁמְח בַּחֲלָקוֹ:

(יז) הִנֵּה אֲשֶׁר רָאִיתִי אָנִי טוֹב אֲשֶׁר יָפָה לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת

וְלִרְאוֹת טוֹבָה בְּכָל עֲמָלוֹ שִׁיעֲמַל תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ מִסֵּפֶר יָמֵי חַיָּו

{חַיָּו} אֲשֶׁר נָתַן לוֹ הָאֱלֹהִים כִּי הוּא חֲלָקוֹ:

(יח) גַּם כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר נָתַן לוֹ הָאֱלֹהִים עֶשֶׂר וּנְכָסִים

וְהַשְּׁלִיטוֹ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְלִשְׁאֵת אֶת חֲלָקוֹ וְלִשְׁמַח בְּעֵמְלוֹ זֶה

מִתַּת אֱלֹהִים הִיא:

(יט) כִּי לֹא הִרְבָּה יִזְכֹּר אֶת יָמֵי חַיָּו כִּי הָאֱלֹהִים מַעֲנָה

בְּשִׂמְחַת לְבוֹ:

פֶּרֶק ו

גּוֹרֵל עֶשִׂיר בּוֹדֵד וּקְמִצָּן:

(א) יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ וְרַבָּה הִיא עַל הָאָדָם:

(ב) איש אשר יתן לו האלהים עֶשֶׂר וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְאִינְנוּ
חָסֵר לְנַפְשׁוֹ מִכָּל אֲשֶׁר יִתְּאוּהוּ וְלֹא יִשְׁלִיטְנוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכֹל
מִמֶּנּוּ כִּי אִישׁ נִכְרִי יֵאָכְלֵנוּ זֶה הֶבֶל וְחָלִי רַע הוּא:

גורל עשיר שהפך לעני:

(ג) אם יוליד איש מאה ושנים רבות יחיה ורב שיהיו ימי
שָׁנָיו וְנַפְשׁוֹ לֹא תִשָּׁבַע מִן הַטּוֹבָה וְגַם קְבוּרָה לֹא הִיְתָה לוֹ
אֲמַרְתִּי טוֹב מִמֶּנּוּ הַנֶּפֶל:

(ד) כי בהבל בא ובחשך ילך ובחשך שמו יכסה:

(ה) גם שמש לא ראה ולא ידע נחת לזה מזה:

(ו) ואלו חיה אָלֶף שָׁנִים פְּעָמִים וְטוֹבָה לֹא רָאָה הֲלֹא אֵל
מְקוֹם אֶחָד הַכֹּל הוֹלֵךְ:

כל עמל אדם לפיהו:

(ז) כָּל עֵמֶל הָאָדָם לְפִיּהוּ וְגַם הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמְלָא:

(ח) כי מה יותר לחכם מן הפסיל מה לעני יודע להלך נגד
הַחַיִּים:

(ט) טוב מראה עינים מהלך נפש גם זה הבל ורעות רוח:

ילקוט דברי חכמה על הנושא – 'מה טוב לאדם' (ו, י – ז, יד)

מה טוב לאדם בחיים:

(י) מה שְׁהִיָּה כְּבֵר נִקְרָא שְׁמוֹ וְנוֹדַע אֲשֶׁר הוּא אָדָם וְלֹא יוּכַל
לְדַוֵּן עִם שְׁהִתְקִיף {שְׁתַּקִּיף} מִמֶּנּוּ:

(יא) כִּי יֵשׁ דְּבָרִים הַרְבֵּה מֵרַבִּים הֶבֶל מֵהַ יֵתֵר לְאָדָם:

(יב) כִּי מִי יוֹדַע מֵה טוֹב לְאָדָם בְּחַיִּים מִסֵּפֶר יְמֵי חַיֵּי הֶבֶל
וַיַּעֲשֶׂם כַּצֵּל אֲשֶׁר מִי יִגִּיד לְאָדָם מֵה יִהְיֶה אַחֲרָיו תַּחַת
הַשָּׁמַשׁ:

פֶּרֶק ז

מוֹת וְאֵבֶל:

(א) טוֹב שֵׁם מִשְׁמֵן טוֹב וַיּוֹם הַמּוֹת מִיּוֹם הַנִּלְדוֹ:

(ב) טוֹב לְלַכֵּת אֶל בַּיִת אֵבֶל מִלַּכֵּת אֶל בַּיִת מִשְׁתֵּה בְּאֲשֶׁר הוּא
סוּף כֹּל הָאָדָם וְהַחַי יִתֵּן אֶל לְבוֹ:

(ג) טוֹב כַּעַס מִשְׁחֹק כִּי בָרַע פְּנִיִּים יֵיטֵב לֵב:

(ד) לֵב חֲכָמִים בְּבַיִת אֵבֶל וְלֵב כְּסִילִים בְּבַיִת שְׂמֵחָה:

גַּעֲרַת חֲכָם:

(ה) טוֹב לְשִׁמְעַ גַּעֲרַת חֲכָם מֵאִישׁ שֹׁמֵעַ שִׁיר כְּסִילִים:

(ו) כִּי כָקוֹל הַסִּירִים תַּחַת הַסִּיר כֵּן שְׂחֹק הַכְּסִיל וְגַם זֶה הֶבֶל:

(ז) כִּי הָעֵשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם וַיֹּאבֵד אֶת לֵב מִתְנָה:

אחרית דבר ואורך רוח:

(ח) טוֹב אַחֲרֵית דְּבַר מִרְאשִׁיתוֹ טוֹב אֲרֶךְ רוּחַ מִגְבַּה רוּחַ:

(ט) אֵל תְּבַהֵל בְּרוּחְךָ לְכַעוֹס כִּי כַעַס בְּחִיק כְּסִילִים יְנוּחַ:

הימים הטובים:

(י) אֵל תֹּאמֶר מָה הִיָּה שְׁהִימִים הָרֵאשִׁינִים הִיו טוֹבִים מֵאֵלָה

כִּי לֹא מַחְכְּמָה שְׁאֵלְתָּ עַל זֶה:

חכמה עם נחלה:

(יא) טוֹבָה חֲכָמָה עִם נַחְלָה וַיִּתֵּר לְרֵאֵי הַשָּׁמֶשׁ:

(יב) כִּי בָצַל הַחֲכָמָה בָּצַל הַכֹּסֵף וַיִּתְרוֹן דַּעַת הַחֲכָמָה תַּחֲיָה

בְּעֲלִיָּה:

הבעיה של צדיק ורע לו רשע וטוב לו (ז, יג – ח, יז)

זה לעומת זה:

(יג) רָאָה אֶת מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי מִי יוֹכֵל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר

עָוְתוֹ:

(יד) בַּיּוֹם טוֹבָה הָיָה בְּטוֹב וּבַיּוֹם רָעָה רָאָה גַם אֶת זֶה לְעַמַּת
זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל דְּבַרְתָּ שְׁלֹא יִמָּצָא הָאָדָם אַחֲרָיו
מְאוּמָה:

צדיק חכם ורשע סכל:

(טו) אֶת הַכֹּל רָאִיתִי בַיּוֹם הַבְּלִי יֵשׁ צַדִּיק אֲבִד בְּצַדְקוֹ וַיֵּשׁ
רָשָׁע מֵאָרֶץ בְּרָעַתּוֹ:

(טז) אֵל תְּהִי צַדִּיק הַרְבֵּה וְאֵל תִּתְחַכֵּם יוֹתֵר לָמָּה תִּשְׁוֹמֵם:

(יז) אֵל תִּרְשָׁע הַרְבֵּה וְאֵל תְּהִי סָכֵל לָמָּה תָּמוּת בְּלֹא עֵתְךָ:

(יח) טוֹב אֲשֶׁר תִּאָּחַז בְּזֶה וְגַם מִזֶּה אֵל תִּנַּח אֶת יָדְךָ כִּי יִרְא
אֱלֹהִים יֵצֵא אֶת כָּלָם:

(יט) הַחֲכָמָה תַּעֲזֹ לַחֲכָם מַעֲשֵׂרָה שְׁלִיטִים אֲשֶׁר הִיוּ בְּעִיר:

(כ) כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בְּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחָטָא:

גם אתה חוטא:

(כא) גַּם לְכֹל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יְדַבְּרוּ אֵל תִּתֵּן לִבְךָ אֲשֶׁר לֹא
תִּשְׁמַע אֶת עַבְדְּךָ מִקִּלְכֶּךָ:

(כב) כִּי גַם פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע לִבְךָ אֲשֶׁר גַּם אֶת {אֶתְּהָ} קִלְלָת
אַחֲרִים:

אמרתי אֲחֻכְמָה וְהִיא רְחוּקָה:

(כג) כָּל זֶה נִסִּיתִי בְּחֻכְמָה אֲמַרְתִּי אֲחֻכְמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי:

(כד) רְחוּקָה מִי שֶׁהִיא וְעִמָּךְ עִמָּךְ מִי יִמְצְאוּנוּ:

(כה) סְבוּתֵי אָנִי וְלִבִּי לְדַעַת וְלִתּוֹר וּבִקֵּשׁ חֻכְמָה וְחִשְׁבוֹן

וְלְדַעַת רָשַׁע כָּסֵל וְהִסְכָּלוֹת הַזֵּלוֹת:

הָאִשָּׁה הָרַעָה:

(כו) וּמוֹצֵא אָנִי מֵרַמְמוֹת אֶת הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הִיא מְצוּדִים

וְחֶרְמִים לְבָהּ אֲסוּרִים יְדִיהָ טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים יִמְלֹט מִמֶּנָּה

וְחוֹטֵא וְלִכְד בָּהּ:

(כז) רְאֵה זֶה מְצֵאתִי אֶמְרָה קִהְלַת אַחַת לְאַחַת לְמִצְאָה חִשְׁבוֹן:

(כח) אֲשֶׁר עוֹד בִּקְשָׁה נִפְשִׁי וְלֹא מְצֵאתִי אָדָם אֶחָד מֵאֶלֶף

מְצֵאתִי וְאִשָּׁה בְּכָל אֶלֶה לֹא מְצֵאתִי:

(כט) לְבַד רְאֵה זֶה מְצֵאתִי אֲשֶׁר עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת הָאָדָם

יֵשֶׁר וְהִמָּה בִקְשׁוּ חִשְׁבֹנוֹת רַבִּים:

פֶּרֶק ח

תְּהִלַּת הַחֲכָמִים וְהַחֲכָמָה:

(א) מי כִּהְחַכֵּם וּמִי יוֹדֵעַ פֶּשֶׁר דְּבַר חֲכַמַת אָדָם תֹּאִיר פָּנָיו וְעַז

פָּנָיו יִשָּׂא:

פי מלך שמור:

(ב) אָנִי פִּי מֶלֶךְ שְׁמוֹר וְעַל דְּבַרְת שְׁבוּעַת אֱלֹהִים:

(ג) אֵל תִּבְהַל מִפָּנָיו תִּלְךְ אֵל תַּעֲמִד בְּדָבָר רַע כִּי כָּל אֲשֶׁר

יִחַפֵּץ יַעֲשֶׂה:

(ד) בְּאֲשֶׁר דְּבַר מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן וּמִי יֹאמֵר לוֹ מָה תַּעֲשֶׂה:

מה יודע לב חכם:

(ה) שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דְּבַר רַע וְעַת וּמִשְׁפָּט יֵדַע לֵב חָכָם:

(ו) כִּי לְכָל חַפֵּץ יֵשׁ עַת וּמִשְׁפָּט כִּי רַעַת הָאָדָם רַבָּה עָלָיו:

(ז) כִּי אֵינָנו יוֹדֵעַ מָה שִׁיְהִיָּה כִּי כְּאֲשֶׁר יִהְיֶה מִי יִגִּיד לוֹ:

(ח) אֵין אָדָם שְׁלִיט בְּרוּחַ לְכֹלֹא אֶת הָרוּחַ וְאֵין שִׁלְטוֹן בְּיוֹם

הַמָּוֶת וְאֵין מְשַׁלַּח בְּמַלְחָמָה וְלֹא יִמְלֹט רֶשַׁע אֶת בְּעָלָיו:

מעשי הרשעים ומעשי הצדיקים:

(ט) אֶת כָּל זֶה רָאִיתִי וְנָתוֹן אֶת לְבִי לְכָל מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה

תַּחַת הַשָּׁמַשׁ עַת אֲשֶׁר שִׁלַּט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ:

(י) וּבָכַן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבָרִים וּבָאוּ וּמִמָּקוֹם קְדוֹשׁ יִהְלְכוּ

וַיִּשְׁתַּכְּחוּ בְעִיר אֲשֶׁר כֵּן עָשׂוּ גַם זֶה הַבֵּל:

(יא) אֲשֶׁר אֵין נַעֲשֶׂה פִתְגָם מַעֲשֵׂה הַרְעָה מְהֵרָה עַל כֵּן מְלֵא

לֵב בְּנֵי הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רָע:

(יב) אֲשֶׁר חָטָא עֲשֵׂה רָע מְאֹד וּמֵאֲרִיךְ לוֹ כִּי גַם יוֹדַע אָנִי

אֲשֶׁר יִהְיֶה טוֹב לִירְאֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יִירָאוּ מִלִּפְנֵי:

(יג) וְטוֹב לֹא יִהְיֶה לְרָשָׁע וְלֹא יֵאָרֶיךָ יָמִים כַּצֵּל אֲשֶׁר אֵינְנוּ

יִרְאֵ מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים:

(יד) יֵשׁ הַבֵּל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר

מְגִיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים וַיֵּשׁ רְשָׁעִים שְׂמֹגִיעַ אֲלֵהֶם

כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים אֲמַרְתִּי שְׂגָם זֶה הַבֵּל:

מִגְבֹּלֶת יַדִּיעַת הַחֹכֵם:

(טו) וְשִׁבְחֹתִי אָנִי אֶת הַשְּׂמִיחָה אֲשֶׁר אֵין טוֹב לְאָדָם תַּחַת

הַשָּׁמֶשׁ כִּי אִם לְאָכַל וְלִשְׂתוֹת וְלִשְׂמוֹחַ וְהוּא יִלְוֵנוּ בְעֵמְלוֹ יָמֵי

חַיָּו אֲשֶׁר נָתַן לוֹ הָאֱלֹהִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ:

(טז) כְּאֲשֶׁר נָתַתִּי אֶת לְבִי לְדַעַת חֻכְמָה וְלִרְאוֹת אֶת הָעִנְיָן
אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה עַל הָאָרֶץ כִּי גַם בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה שָׁנָה בְּעֵינָיו אֵינְנוּ
רְאִיה:

(יז) וְרִאִיתִי אֶת כָּל מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי לֹא יוּכַל הָאָדָם לְמַצּוֹא
אֶת הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמַיִם בְּשָׂל אֲשֶׁר יַעֲמַל הָאָדָם
לְבַקֵּשׁ וְלֹא יִמָּצֵא וְגַם אִם יֵאמָר הַחֹכֵם לְדַעַת לֹא יוּכַל
לְמַצּוֹא:

פרק ט

גורל האדם ביד ה' ולכן ישמח בחלקו (ט, א – יח)

מקרה אחד לכולם:

(א) כִּי אֶת כָּל זֶה נָתַתִּי אֵל לְבִי וְלַבּוֹר אֶת כָּל זֶה אֲשֶׁר
הַצְדִּיקִים וְהַחֻכְמִים וְעַבְדֵיהֶם בְּיַד הָאֱלֹהִים גַּם אֶהְבֶּה גַם
שָׁנָא אֵין יוֹדַע הָאָדָם הַכֹּל לִפְנֵיהֶם:

(ב) הַכֹּל כְּאֲשֶׁר לְכָל מְקַרָּה אֶחָד לְצַדִּיק וְלַרְשָׁע לְטוֹב וְלַטָּהוֹר
וְלַטָּמֵא וְלַזָּבַח וְלַאֲשֶׁר אֵינְנוּ זֹבַח כְּטוֹב כְּחָטָא הַנִּשְׁבָּע כְּאֲשֶׁר
שְׁבוּעָה יָרֵא:

דעות החיים על המתים:

(ג) זֶה רַע בְּכֹל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ כִּי מִקְרָה אֶחָד לְכֹל
וְגַם לֵב בְּנֵי הָאָדָם מְלֵא רַע וְהוֹלְלוֹת בְּלִבָּם בְּחַיֵּיהֶם וְאַחֲרָיו
אֵל הַמֵּתִים:

(ד) כִּי מִי אֲשֶׁר יִבְחַר {יַחְבֵּר} אֵל כָּל הַחַיִּים יֵשׁ בְּטָחוֹן כִּי
לְכָלֵב חַי הוּא טוֹב מִן הָאָרֶזֶה הַמֵּת:

(ה) כִּי הַחַיִּים יוֹדְעִים שְׂיָמְתוּ וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים מְאוּמָה
וְאִין עוֹד לָהֶם שָׂכָר כִּי נִשְׁכַּח זְכָרָם:

(ו) גַּם אַהֲבַתָּם גַּם שְׂנְאָתָם גַּם קְנֵאָתָם כְּבָר אֲבָדָה וְחִלַּק אִין
לָהֶם עוֹד לְעוֹלָם בְּכֹל אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ:
עֲצוֹת אֵיךְ לִהְיוֹת מֵהַחַיִּים:

(ז) לֶךְ אֲכַל בְּשִׂמְחָה לַחֲמֵךְ וְשִׂתֵּה בְּלֵב טוֹב יִיגַן כִּי כִּבֵּר רָצָה
הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיךְ:

(ח) בְּכֹל עֵת יִהְיוּ בְּגִדֶיךָ לְבָנִים וְשִׁמֹן עַל רֵאשֶׁיךָ אֵל יַחֲסֵר:

(ט) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אַהֲבַתְּ כָּל יְמֵי חַיֵּי הַבְּלִיךְ אֲשֶׁר
נָתַן לְךָ תַּחַת הַשָּׁמַשׁ כֹּל יְמֵי הַבְּלִיךְ כִּי הוּא חִלְקֶךָ בְּחַיִּים
וּבַעֲמֻלְךָ אֲשֶׁר אַתָּה עֹמֵל תַּחַת הַשָּׁמַשׁ:

(י) כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה כי אין מעשה
וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הלך שמה:
הצלחת האדם אינה תלויה בו:

(יא) שבתִי וְרֵאָה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּי לֹא לְקִלִּים הַמְרוֹץ וְלֹא
לְגִבּוֹרִים הַמְלַחֵמָה וְגַם לֹא לְחֻכְמִים לֶחֶם וְגַם לֹא לְנַבְנִים
עֶשֶׂר וְגַם לֹא לַיִדְעִים חֵן כִּי עַת וּפָגַע יִקְרָה אֶת כָּל־ם:

(יב) כִּי גַם לֹא יֵדַע הָאָדָם אֶת עֵתוֹ כַּדָּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בַּמְצוּדָה
רְעָה וְכַצִּפְרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפֶּח כֶּהֱם יוֹקְשִׁים בְּנֵי הָאָדָם לְעַת
רְעָה כְּשֶׁתְּפוֹל עֲלֵיהֶם פְּתָאִם:
דוגמא ומסקנות:

(יג) גַּם זֶה רְאִיתִי חֻכְמָה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וַיְגֹדֹלָה הִיא אֵלַי:
(יד) עִיר קִטְנָה וְאֲנָשִׁים בָּהּ מְעֻט וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב
אֶתָּה וּבָנָה עָלֶיהָ מְצוּדִים גְּדֹלִים:

(טו) וַיִּמָּצָא בָּהּ אִישׁ מְסֻכֵּן חָכָם וּמְלֵט הוּא אֶת הָעִיר בְּחֻכְמָתוֹ
וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ הַמְסֻכֵּן הַהוּא:

(טז) וְאִמְרַתִּי אֲנִי טוֹבָה חֻכְמָה מִגְּבוּרָה וְחֻכְמַת הַמְסֻכֵּן בְּזוּיָהּ
וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים:

(יז) דְּבָרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נְשִׁמְעִים מִזְעָקַת מוֹשֵׁל בַּכְּסִילִים:

(יח) טוֹבָה חֲכָמָה מִכָּלִי קָרֵב וְחוֹטָא אֶחָד יֵאָבֵד טוֹבָה הַרְבֵּה:

פּרָק י

דֶּרֶךְ הַסֵּכֶל (יא א – כ)

עַל הַסֵּכֶל וְהַסֵּכֶל:

(א) זְבוּבֵי מוֹת יִבְאִישׁ יִבְיַע שְׁמֵן רוֹקַח יִקַּר מִחֲכָמָה מִכְבוֹד

סְכָלוֹת מְעֻט:

(ב) לֵב חָכָם לִימִינוֹ וְלֵב כָּסִיל לְשִׁמְאָלוֹ:

(ג) וְגַם בְּדֶרֶךְ כְּשֶׁהַסֵּכֶל {כְּשֶׁסֵּכֶל} הֵלֶךְ לְבוֹ חֶסֶד וְאָמַר לְכֹל

סְכָל הוּא:

הַסֵּכֶל בַּמְרוֹמִים:

(ד) אִם רוּחַ הַמּוֹשֵׁל תִּעְלֶה עֲלֶיךָ מִקוֹמְךָ אֵל תֵּנַח כִּי מִרְפָּא

יִנִּיחַ חֲטָאִים גְּדוֹלִים:

(ה) יֵשׁ רְעָה רְאִיתִי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כְּשֶׁגָּגָה שִׁיצָא מִלְּפָנֵי הַשְּׁלִיט:

(ו) נָתַן הַסֵּכֶל בַּמְרוֹמִים רַבִּים וְעֵשִׂירִים בְּשֶׁפֶל יֵשְׁבוּ:

(ז) רְאִיתִי עֲבָדִים עַל סוּסִים וְשָׂרִים הֹלְכִים כְּעֲבָדִים עַל

הָאָרֶץ:

הסכל אינו יודע להזהר:

(ח) חפר גומץ בו יפול ופרץ גדר ישכנו נחש:

(ט) מסיע אבנים יעצב בהם בוקע עצים יסכן בם:

(י) אם קהה הברזל והוא לא פנים קלקל וחילים יגבר ויתרון

הכשיר חכמה:

דברי חכם ודברי סכל:

(יא) אם ישך הנחש בלוא לחש ואין יתרון לבעל הלשון:

(יב) דברי פי חכם חן ושפתות כסיל תבלענו:

(יג) תחלת דברי פיהו סכלות ואחרית פיהו הוללות רעה:

(יד) והסכל ירבה דברים לא ידע האדם מה שיהיה ואשר

יהיה מאחריו מי יגיד לו:

(טו) עמל הכסילים תיגענו אשר לא ידע ללכת אל עיר:

מלך ושרים סכלים:

(טז) אי לך ארץ שמלכך נער ושריך בבקר יאכלו:

(יז) אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו בגבורה

ולא בשתי:

עצלות ובזבז:

(יח) בַּעֲצָלָתִים יִמַּךְ הַמְקַרָּה וּבִשְׁפָלוּת יָדִים יִדְלֹף הַבַּיִת:

(יט) לְשָׁחוֹק עֲשִׂים לָחֶם וַיִּזֵּן יִשְׁמַח חַיִּים וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת

הַכֹּל:

(כ) גַּם בַּמִּדְעָן מֶלֶךְ אֵל תִּקְלַל וּבַחֲדָרַי מִשְׁכַּבְּךָ אֵל תִּקְלַל עֲשִׂיר

כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל הַכְּנָפִים {כְּנָפִים} יִגִּיד

דְּבָר:

פֶּרֶק יֵא

עִידוּד לַעֲבוֹד אַדְמַתּוֹ (יא, א – ו)

(א) שֶׁלַח לַחֲמֵן עַל פְּנֵי הַמַּיִם כִּי בָּרַב הַיָּמִים תִּמְצָאֲנוּ:

(ב) תֵּן חֶלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לְשִׁמוֹנָה כִּי לֹא תִדַע מַה יִּהְיֶה רַעְיָה

עַל הָאָרֶץ:

(ג) אִם יִמְלֹאוּ הָעֵבִים גֶּשֶׁם עַל הָאָרֶץ יִרְיָקוּ וְאִם יִפּוֹל עַץ

בַּדְרוֹם וְאִם בַּצָּפוֹן מְקוֹם שִׁיפּוֹל הָעֵץ שֵׁם יִהְיֶה:

(ד) שִׁמֵּר רוּחַ לֹא יִזְרַע וְרֵאָה בְּעֵבִים לֹא יִקְצוֹר:

(ה) כַּאֲשֶׁר אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה דֶּרֶךְ הַרוּחַ פַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֶאֶה

כִּכְהָ לֹא תִדַע אֶת מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת הַכֹּל:

(ו) בַּבְּקָר זָרַע אֶת זֶרְעוֹ וְלָעָרֵב אֵל תִּנַּח יָדְךָ כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ אִי
זֶה יִכְשֹׁר הַזֶּה אוֹ זֶה וְאִם שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים:
שִׂמְחַת הַבְּחֻרוֹת וְחֹלְשַׁת הַזְּקֵנָה (יא, ז – יב, ז)
תְּקוּפַת הַפְּרִיחָה:

(ז) וּמִתּוֹק הָאוֹר וְטוֹב לְעֵינַיִם לִרְאוֹת אֶת הַשָּׁמֶשׁ:
(ח) כִּי אִם שְׁנַיִם הִרְבָּה יַחֲיֶה הָאָדָם בְּכֻלָּם יִשְׂמַח וַיִּזְכֹּר אֶת
יְמֵי הַחַיִּיךָ כִּי הִרְבָּה יִהְיוּ כָּל שְׂבָא הָבָל:
(ט) שְׂמַח בְּחֹר בִּילְדוּתֶיךָ וְיִטִּיבְךָ לִבְךָ בְּיָמֵי בְּחֹרוֹתֶיךָ וְהִלֵּךְ
בְּדַרְכֵי לִבְךָ וּבְמַרְאֵי עֵינֶיךָ וְדַע כִּי עַל כָּל אֱלֹהִים יִבְיָאֵן הָאֱלֹהִים
בְּמִשְׁפָּט:

(י) וְהִסֵּר כַּעַס מִלִּבְךָ וְהִעֲבֵר רָעָה מִבְּשָׂרְךָ כִּי הַיְלָדוֹת
וְהַשְּׁחָרוֹת הָבָל:
פֶּרֶק יב

(א) וַיִּזְכֹּר אֶת בּוֹרְאֵיךָ בְּיָמֵי בְּחֹרוֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יִבְאוּ יְמֵי
הַרְּעָה וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין לִי בָהֶם חִפּוּץ:
תְּקוּפַת הַכְּמִישָׁה:

(ב) עד אשר לא תחשך השמש והאור והירח והכוכבים ושובו

העבים אחר הגשם:

(ג) ביום שיזעו שמרי הבית והתעותו אנשי החיל ובטלו

הטחנות כי מעטו וחשכו הראות בארבות:

(ד) וסגרו דלתים בשוק בשפל קול הטחנה ויקום לקול

הצפור וישחו כל בנות השיר:

(ה) גם מגבה יראו וחתחתים בדרך וינאץ השקד ויסתבל

החגב ותפר האביונה כי הלך האדם אל בית עולמו וסבבו

בשוק הסופדים:

(ו) עד אשר לא ירחק {ירחק} חבל הפסוף ותרוץ גלת הזֶהב

ותשבר כד על המבוע ונרץ הגלגל אל הבור:

(ז) וישב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים

אשר נתנה:

חתימה: מה היה קהלת ומהי תורתו (יב ח – יד)

העקרון של קהלת:

(ח) הבל הבלים אמר הקוהלת הכל הבל:

(ט) וַיִּתֵּר שְׁהִיָּה קִהְלֵת חֲכָם עוֹד לְמַד דַּעַת אֶת הָעַם וְאִזּוֹן

וְחִקֵּר תִּקְוֵן מְשָׁלִים הֲרַבָּה:

(י) בִקְשׁ קִהְלֵת לְמִצְאָ דְבָרֵי חֲפָץ וְכִתּוּב יִשָּׁר דְּבָרֵי אֱמֶת:

(יא) דְּבָרֵי חֲכָמִים כְּדַרְבְּנוֹת וְכַמְשֻׁמְרוֹת נְטוּעִים בְּעַלֵי אֶסְפוֹת

נִתְּנוּ מֵרַעָה אֶחָד:

פְּנִיָה לְקוּרָא:

(יב) וַיִּתֵּר מֵהֶמָּה בְּנֵי הַזְּהָר עֲשׂוֹת סְפָרִים הֲרַבָּה אִין קֶץ וְלִהַג

הֲרַבָּה יִגַּעַת בְּשָׁר:

(יג) סוּף דְּבָרֵי הַכֹּל נִשְׁמַע אֶת הָאֱלֹהִים יִכָּא וְאֶת מִצְוֹתָיו

שְׁמוֹר כִּי זֶה כָּל הָאָדָם:

(יד) כִּי אֶת כָּל מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים יִבֵּא בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל נַעֲלָם אִם

טוֹב וְאִם רָע: